

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราไปวัด เห็นใหม่ เราไปวัดเวลาเราไปทำบุญ พอเราทำบุญเราก็เอาความเห็นของเราว่าเวลาทำบุญ บุญต้องเป็นอย่างไรที่เราเข้าใจ มันต้องเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เป็นความเข้าใจไง แต่มันคิด เห็นใหม่ เวลาทำมาเนี่ย ทุกคนนะเวลาพระบวชใหม่ๆ ก็พระนี่มาจากโลก ทุกคนเวลาไปอ่านประวัติครูบาอาจารย์ สมัยสงครามโลกนะฝ่านี่ไม่มีใช้ สมัยสงครามโลก อ่ยว่าแต่พระเลย โยมก็ทุกข์ยาก แล้วพระจะเอาที่ไหนมา? โยมทำบุญโยมต้องมีก่อนถึงจะมาถวายพระใช้ไหม? แล้วโยมก็ไม่มี แล้วพระจะเอามาจากไหน?

นี่เวลาเราคิดอย่างนั้นบ๊อบเราก็เป็นห่วง ทุกคนก็ต้องเป็นห่วงชีวิต ว่าชีวิตนี้จะอยู่อย่างไร? บ๊อบจี้เครื่องอาศัยนี้ทุกข์ร้อนนะ เพราะกิเลสมันครอบงำ ตัดทอนความทะยานอยากครอบงำ พวกเราถึงต้องสะสมไว้เพื่อความมั่นคงของชีวิต แต่ความมั่นคงของชีวิต อาหารนี้ การถนอมอาหาร รักษาอาหารไว้ยากไหม?

นี่ทางวิทยาศาสตร์พยายามถนอมอาหาร รักษาอาหารไว้ให้อายุมันยืนยาวเพื่อประโยชน์กับโลก แต่มันก็เป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น อาหารที่อายุสั้น กินแล้วอายุยืน อาหารที่อายุสั้นนะ อย่างพวกผักปลอดสารพิษกินแล้วอายุยืน อาหารที่อายุสั้นกินแล้วอายุสั้น เพราะอะไร? เพราะมันต้องบำรุงรักษา เห็นไหม นี่ผ่านรังสี ผ่านต่างๆ เพื่อเก็บถนอมรักษาไว้ให้มันอายุยืน แล้วเราไปกินมันสารก็ไปสะสมในตัวเรา

นี่เราไปเข้าใจกันว่าโลกมันมองกลับกับธรรมะ ธรรมะเป็นปัจจุบันธรรมนะ อย่างที่ว่าทำไมพระต้องฉันอย่างนั้น? ก็พระเห็นภัยในวัฏสงสาร แต่เวลาพระบวชใหม่ยังไม่เห็นภัย พอไม่เห็นภัยมันก็อึดอัดขัดข้องนะ พอมันอึดอัดขัดข้องก็ขอนิสัยครูบาอาจารย์ พอครูบาอาจารย์ท่านพาทำไป พอทำเข้าไป เราทำอย่างครูบาอาจารย์ไป เหมือนผู้ใหญ่สอนเด็กเลย ผู้ใหญ่จะสอนเด็กเพราะเด็กต่อไปอนาคตโตขึ้นมาจะประสบปัญหาอย่างไรบ้าง จะให้มีการศึกษา ให้มีไหวพริบ ให้มีปัญญา ให้เอาชีวิตรอดให้ได้

พระก็เหมือนกัน เวลาขอนิสัยขึ้นมาใครบวชอาจารย์ท่านพาทำเพื่ออะไร? นี่เวลาเราโตขึ้นมาเราจะเห็นประโยชน์ของมัน เวลาเรามานั่งสมาธิภาวนาทำไมมันนั่งหลับ ทำไมมันนั่งแล้วมันไม่ได้ผล ไม่ได้ผลเพราะอะไร? ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เพราะเริ่มต้นนี้ต้นทาง ต้นทางเราไม่บำรุงรักษา ต้นทางนะ การดำรงชีวิตของเรา เราดำรงชีวิตแบบตามกิเลส ตามความพอใจของตัวเองมันจะสะสมโรคร้ายไปเจ็บนะ

ถ้าเราดำรงชีวิตของเรา เห็นไหม เราเริ่มต้นตั้งแต่ต้นทาง อาหารที่เป็นสารพิษเราจะไม่กินมัน เราจะกินอาหารที่เป็นประโยชน์กับร่างกาย ร่างกายนี้ให้สารที่เป็นประโยชน์กับมัน แล้วดูแลรักษาร่างกาย เราโตขึ้นไปเราจะไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ชีวิตเราจะยืนยาว

นี่ก็เหมือนกัน เริ่มต้นตั้งแต่การดำรงชีวิตปัจจัยเครื่องอาศัย เห็นไหม เราไปตื่นตื่นกับมัน เราไปสะสมมันขึ้นมา แล้วเราจะได้อะไรขึ้นมา เราได้อะไร? เราก็ได้ความสุขของโลกๆ ใจความเห็นของโลกไม่เหมือนธรรม ธรรมะเป็นความรู้สึกรู้สึก หัวใจเป็นความสัมผัสธรรม เราอ่านหนังสือมา อ่านธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นี่ธรรมะเป็นสาธารณะที่ว่าธรรมๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมสาธารณะ แต่ธรรมของเรา ความรู้สึกสุขทุกข์ของเราใจ ความเห็นของเราใจ ความสะท้อนใจของเราใจ

ความสะท้อนใจมาจากภายนอก เวลาพ่อแม่สอนนะลูกมันก็ขัดแย้ง แต่เวลาถูกไปเห็นโทษ ไปเห็นความผิดมันก็ซึ่งนะ อืม.. พ่อบอกแล้ว แม่บอกแล้วเราทำไม่ได้ แต่ถ้าเราไปประสบของเราเองล่ะ? เราประสบของเราเอง เราเห็นโทษเห็นภัยของมันเอง แล้วเราหลบหลีกเลี่ยง เราเอาตัวเรารอดได้เอง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำสมาธิขึ้นมาได้เอง เราเกิดปัญญาขึ้นมาได้เอง นี่กว่าจะเกิดสมาธิเกิดปัญญาขึ้นมาได้ เห็นไหม เริ่มปูพื้นฐาน พื้นฐานมันปิดกัน พื้นฐานเป็นโลก ที่นี้เราเข้าใจว่าศาสนา ไครมองมามุมมองของโลก โลกไม่ใช่ธรรม ธรรมไม่ใช่โลกนะ เวลาปฏิบัติเขาบอกเลยว่าเขาไปปฏิบัติกันนี้ นามรูปมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์

เราบอกที่สังเวชเราสังเวชตรงนี้ วิทยาศาสตร์มันเป็นโลก ธรรมะมันเหนือโลกใจ ธรรมะมันเหนือวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมที่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่วิทยาศาสตร์มันเห็นตั้งแต่เด็กเกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ใช่ไหม? แต่ธรรมะเห็นกรรมพาทเกิด นี่ปฏิสนธิจิต จิตที่บาลานซ์เข้ามาในท้องพ่อท้องแม่เดียวกัน เวลาเกิดขึ้นมาจากท้องพ่อท้องแม่เดียวกันนะ ทำไมลูก

ออกมา ๔-๕ คนไม่เหมือนกัน ลูกออกมาไม่เหมือนกันสักคนหนึ่ง ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์มันต้องเหมือนกันสิ มันก็บ่มออกมาจากพ่อแม่เดียวกัน ทำไมลูกไม่เหมือนกัน

นี่ใจวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้แต่ดีเอ็นเอ พิสูจน์ได้แต่กรรมพันธุ์ แต่วิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจิตนี้มาจากไหน? จิตนี้มีบุญกุศลมาจากไหน? เห็นไหม อภิชิตบุตร บุตรที่เกิดขึ้นมาแล้วดีกว่าพ่อกว่าแม่ บุตรที่เกิดมาเสมอพ่อเสมอแม่ บุตรที่เกิดมาค้าค้อยกว่าพ่อแม่ การเกิดมาของลูกมันอยู่ที่บุญกรรมของเขา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน วิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ แต่ธรรมะพิสูจน์ได้

ถ้าธรรมะพิสูจน์ได้เพราะอะไร? ธรรมะพิสูจน์ได้เพราะมันเป็นข้อมูลของใจ พอใจนี้มันมีสมาธิเข้าไปมันเข้าไปถึงใจของมัน เห็นไหม อย่างนี้มันเป็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกอดีตชาติได้ จดอุปปาตญาณระลึกอนาคตได้ สิ่ง que เห็นอดีตอนาคตนี้มันยังไม่ได้ธรรมะเลย ยังไม่ใช่อริยสังขเลย

สิ่งที่เป็นอริยสังข เห็นไหม แล้วพอเราไปเจอเท่านั้นแหละ นี่สิ่งนี้เราว่ามันจะหลงมันจะไหล.. ไซ้ มันส่งออก มันเป็นโลก มันเป็นฉานโลกีย์ มันเป็นเรื่องโลก แม้แต่จิตสงบเข้าไปมันยังเป็นโลกเลย แล้วมันเป็นธรรม ธรรมมันเป็นอย่างไร? ธรรมะที่ว่าธรรมเหนือโลกๆ มันเหนือวิทยาศาสตร์อย่างไร? เหนือวิทยาศาสตร์ที่ว่ามันเป็นข้อมูล มันเป็นพื้นเพ มันเป็นกรรมพันธุ์ มันเป็นเรื่องที่จิตมันสะสมมา

พระอรหันต์แต่ละพระองค์ในสมัยพุทธกาล เห็นไหม เอตทัคคะ ๘๐ องค์ไม่เหมือนกัน สักองค์หนึ่ง ไม่เหมือนกันนะ แต่ความสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน เช่นเราเป็นคนเหมือนกัน ผู้หญิง ผู้ชายต่างกัน เราเป็นผู้ใหญ่เหมือนกันเราโตขึ้นมา แต่นิสัยเหมือนกันไหม? ความนึกคิดเหมือนกันไหม? ความปรารถนาของใจที่แสวงหาเหมือนกันไหม? นี่แล้วเป้าหมายนะ เป้าหมายอันเดียวกัน เป้าหมายคือต้องการอยากพ้นทุกข์เหมือนกัน

ทุกข์ทุกคนปฏิเสธนะ มนุษย์เกลียดทุกข์ ปรารถนาความสุข แต่เพราะมันโง่ อ้าว.. จริงๆนะ มันโง่ มันแสวงหาแต่สิ่งที่ผิดใจ มันไปแสวงหาในสิ่งที่เป็นต้นหาความทะยานอยากใช้ไหม? อย่างนี้เป็นเครื่องอาศัย นี่เพชร นิล จินดา มันกินได้ไหม? ผักหญ้าต่างหากมันกินได้นะ แต่เพชร นิล จินดา มีค่ามาก มีค่าเพราะโลกเขาสมมุติขึ้นมา แต่เพชร นิล จินดา กินไม่ได้หรอก มันกินได้แต่อาหาร อาหารนี่กินได้ อาหารก็เข้าไป อาหารมันเป็นเรื่องที่ได้หล่อเลี้ยงชีวิตใจ

นี่โลก เห็นไหม เราไปแสวงหากันอย่างนั้น นี่มันโง่ โง่อย่างไร โง่ไปหาสิ่งที่ค้นหา ความทะยานอยากมันต้องการ มันแสวงหา เพราะโลกเขาให้ค่ากัน แต่ให้ค่าในสิ่งที่เป็นสมมุติ แต่ความจริงล่ะ? ความจริง เห็นไหม คุณเฝ้ามองตากันสิ นี่ความสัมพันธ์นะ เรามีความเมตตา กัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน อันนี้เป็นธรรม นี่สิ่งนี้ไปตีเป็นเงินได้ไหม? แต่มันมีคุณค่าไหม? มันมีคุณค่ามากมาย

เรื่องของหัวใจ เรื่องความรู้สึกที่มันมีเมตตากรุณาต่อกันมีคุณค่ามาก แล้วคุณค่าอย่างนี้ เมตตาตน เมตตาผู้อื่นนะ.. เมตตาตน นี่ไงที่พระฉันนี่ไง พระฉันนี่ใครบ้างไม่ยากกิน ไม่ยากเอร์คอร้อย ใครบ้างไม่ยาก แต่ความอยากนะ พระในสมัยพุทธกาล เข้าขึ้นมาจะออกบิณฑบาต พอห่มผ้าออกบิณฑบาตมันคิดขึ้นมาเลยนะ วันนี้เขาจะใส่บาตรอะไรเรา มันอยากได้อาหารที่มันพอใจ ท่านเปลื้องผ้าไม่ไปเลย ไม่กินเลย เพราะอะไรรู้ไหม? นี่อาหารทุกคนก็อยากกินเอร์คอร้อยทั้งนั้นแหละ แต่เอร์คอร้อยมันเป็นค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นเรื่องของกิเลสไป

แต่ความจริงโดยธรรมชาติ เห็นไหม ธรรมชาติ อาหารนี้เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย การดำรงชีวิตคนเกิดมาต้องมีอาหารนะ อาหารในวิญญูะ กวพิงการหาร อาหารเป็นคำข้าว อาหารของมนุษย์ วิญญูณาหาร อาหารของเทวดา นี่ผัสสาหาร อาหารของพรหม มโนสัญเจตนาหาร อาหารคือการแสดงออกว่าชีวิตมันอยู่ได้อย่างไร? ชีวิตอยู่ได้เพราะต้องมีอาหาร ต้องมีการสืบต่อชีวิตอยู่ได้เพราะอาหารนะ แล้วอาหารนี้มันมีชีวิตเพื่อสืบต่อ แต่อาหารมันสืบต่อแล้ว กิเลส ค้นหาความทะยานอยากของเรามันต้องการแสวงหา นี่ต้องการตามกิเลส แต่ความจริงตามข้อเท็จจริงมันต้องการแค่ไหน? มันต้องการแค่ดำรงชีวิตเท่านั้นเอง เห็นไหม แค่ดำรงชีวิต

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมนะ พระเราฉันอาหารเหมือนเขาหยอดล่อเกวียน เอน้ำมันขี้ไต้หยอดล่อเกวียนเพื่อให้ล่อเกวียนมันหมุนได้ไป ให้ไม่มีเสียงดัง ให้มันคล่องตัวเท่านั้นเอง ชีวิตเรานี้ถ้าเอาประโยชน์ของมัน อาหารแค่ดำรงชีวิตนี้เอง แต่เราไปให้คุณค่ากันเอง ให้คุณค่ามันมากเกินไป แล้วพอมันสะสมมาเราก็ไปออกกำลังกายกันเพื่อจะขับไขมัน นี่ทางโลกนะ

แต่ถ้าทางธรรมล่ะ? ทางธรรมมันสะสมๆ ขึ้นมา ธาตุขันธ์ ธาตุมันทับจิต เวลาธาตุทับจิต คุณเฝ้ากินอิมนอนอุ่นมันขี้เกียจ มันยึดขาด แต่ถ้าคนมันกินพอประมาณมันจะลุกไป ไปไหน ลุกไปไหนเพื่อไม่ให้กิเลสมันเกาะ คือไม่ให้ค้นหาความทะยานอยากมันเบื้อหน้าย มันเศร้าสร้อย มัน

หงอยเหงา แต่ถ้าเราตื่นตัวตลอดเวลา ฟีกสติ เห็นใหม่ นี่การฟีกสติเราบอกเป็นวิทยาศาสตร์ การเคลื่อนไหวเป็นวิทยาศาสตร์ การเคลื่อนไหวเราสร้างภาพ

แต่หลวงปู่มั่นพูดไว้ในมุตโตทัยนะ “การดื่ม การกิน การเหยียด การกู่ ให้มีสติ” คือให้มีสติกับชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ไปสร้างภาพอีกภาพหนึ่ง ชีวิตประจำวันเราต้องเหยียด ต้องกู่ ต้องมีความรู้สึก เราก้าวเดินมีความรู้สึก มีสติสัมปชัญญะ นี้อย่างนี้เป็นการศึกษาฟีกสติ

แต่เป็นการหนอ เหยียด มันหลอกกันนะ เราเองยังหลอกตัวเอง ไปสร้างอีกอารมณ์หนึ่ง มาหลอกตัวเอง แล้วบอกนี่เป็นวิทยาศาสตร์ ก็วิทยาศาสตร์มันสร้าง วิทยาศาสตร์เราสร้างขึ้นมา แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะใช้ไหม? ชีวิตประจำวันให้มีเป็นธรรมชาติใจ ให้เป็นสังขารมใจ ไม่ใช่เราไปสร้างภาพอีกภาพหนึ่ง ถ้าสร้างภาพอีกภาพหนึ่ง เราก็สร้างความหลอกขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง สมมุติอีกชั้นหนึ่ง

ชีวิตนี้ก็สมมุติแล้ว เราสมมุติอีกชั้นหนึ่ง เห็นใหม่ แเบงก็สมมุติ ทุกอย่างเป็นสมมุติ ชีวิตนี้สมมุติ มันจริงตามสมมุตินะ ชีวิตนี้มีจริงๆ แเบงก็มันเป็นของปลอม ชีวิตนี้เป็นความจริงนะ แต่มันจริงด้วยชั่วคราวใช้ไหม? เราเกิดมาก็อายุขัยหนึ่ง ถ้าเป็นความจริงมันอยู่กับเราตลอดไป อายุมันชั่วคราว มันจริงตามสมมุติ

จริง! จริงตามสมมุติ แต่สมมุตินี้ ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบัญญัติ สมมุติบัญญัติ ถ้าเรารู้จริงไม่ใช่สมมุติ ไม่ใช่บัญญัติ สมมุติว่ากิน สมมุติว่ารับประทาน สมมุติว่าเสวย นั่นคือกิริยา คือคำพูด แต่ถ้าเราเอาอาหารใส่ปาก นั่นละกินจริงๆ กินจริงๆ

นี่สมมุติ เห็นใหม่ เขาสมมุติกันขึ้นมาว่าเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น แต่ความจริงใจไปสัมผัส ใจมันไปรับรู้ขึ้นมาแล้วมันซึ่งมาก ซึ่งมาก ถ้ามันซึ่งใจนี้ซึ่งในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

แล้วเรามีโอกาส ทุกคนมีหัวใจนะ นี่ไปวัด.. เราสังเกตเวลาไปบ้านตาหลวงตาจะบอกว่า

“อ้าว.. ไปดูวัดๆ ทุกคนกลับมาเห็นวัดหรือยัง? เห็นวัด เห็นอะไร?”

“เห็นต้นมะพร้าว เห็นต้นมะม่วง”

ท่านหัวเราะ ต้นมะพร้าวที่ไหนก็มีทั่วโลก ต้นไม้มันก็มียู่ทั่วโลก ไปวัดไปคูพระเิง ไปคูช่อวัตรปฏิบัติ ไปคูช่อวัตร ไปคูการกระทำของพระ พระที่ดี เห็นไหม อยู่ในหลักในเกณฑ์ ในธรรมวินัย วัดมันอยู่ที่กตกา รุดงควัตร ๑๓ พระรุดงค์หมายถึงว่าบิณฑบาตเป็นวัตร มันมือเดียวเป็นวัตร พระรุดงค์ไม่ใช่ห่มผ้าดำๆ หรือก ถ้าห่มผ้าดำๆ นะ ย้อมผ้าดำใครก็ห่มได้

รุดงควัตร พระรุดงค์มันอยู่ที่วัตร ๑๓ ข้อ รุดงควัตร ๑๓ ถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร นั่งฉันอาสนะเดียวเป็นวัตร ฉันภาชนะเดียวเป็นวัตร เห็นไหม เป็นวัตรคือทำเป็นตลอดชีวิตเกิด ทำอย่างนี้ตลอดชีวิต ถ้าทำวัน ๒ วันมันก็ทำได้ อ้าว.. วันนี้เราอยู่ในศีลในธรรม พรุ่งนี้เรากินตามสบายของเรา เห็นไหม มันก็จะมีข้ออ้าง

แต่ตลอดชีวิตเกิด ทำอย่างนี้ตลอดไปกิเลสมันอ้างไม่ได้ กิเลสมันออกนอกไม่ได้ กิเลสมันโดนบีบบังคับ โดนบีบบังคับจนมันเห็นคุณเห็นโทษ เห็นคุณเห็นโทษตรงไหน? เห็นคุณเห็นโทษเวลามันไม่ได้ตั้งใจมันใช่ไหม? แล้วเราชนะมันขึ้นมาได้ โอ้โฮ.. กินธรรมะคือกินสังฆธรรม นี่กิเลสมันต้องการ มันแสวงหา มันดิ้นรนในหัวใจ แล้วเราใช้ปัญญา ใช้สติยับยั้งมันได้ เราเห็นความสงบของมัน..

เห็นความสงบของมันนะ นี่ไง “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” มโนปุพพังคมา ธัมมา นี้สรรพสิ่งทั้งหลายเกิดมาจากใจ ความคิดมาจากใจ ความคิดดีก็มาจากใจ ทำดีก็มาจากใจ ทำชั่วก็มาจากใจ ใจคิดก่อน ใจปรารถนาก่อนแล้วมันทำ แล้วมันจะต้องการของมัน เห็นไหม แล้วเราไปบังคับที่นั่น ฐิติจิตไปบังคับที่ใจ เรารู้ทันที่ใจ

นี่สิ่งที่เกิดขึ้นมา ใจที่มันต้องการกระทบ ที่อายตนะมันต้องการเสพ มันเป็นเรื่องของใจที่มันปรารถนา มันต้องการ ในเมื่อใจมันควบคุมใจได้ มันเห็นคุณเห็นโทษด้วยปัญญาของมัน อาหารมันเก็บไว้มันก็น่าบูด มันเป็นเรื่องของโลก แต่! แต่คุณธรรม สิ่งที่เราชนะขึ้นมา เป็นสมาธิขึ้นมา มันพึงใจไป สิ่งทีไปกับใจมันมีค่าเหนือเท่าไหน

อาหารนี้ บุญกุศล เห็นไหม เวลาเราใส่บาตร สิ่งที่เป็นวัตถุเราใส่ไปเป็นไทยทาน ที่โยมต้องแสวงหามาด้วยกำลังของโยม แล้วโยมมาเสวยสละให้พระ พระรับไปแล้วนี่สิ่งนี้มันเป็น

อามิส แต่สิ่งที่โยมได้ไป อาหารที่คิดไว้สิ ที่เคยสละมาตั้งแต่ปีที่แล้ว ซาคิที่แล้วมันยังสดๆ ร้อนๆ มันยังไฟกรุ่นๆ อยู่เลย เขาเรียกเป็นทิพย์ไง

สิ่งที่เป็นทิพย์ นามธรรมสิ่งที่รับรู้ นี่บุญกุศลมันสะสมลงที่นี้ สิ่งที่เราสละไปแล้วเป็นวัตถุ มันสละไปเป็นสาธารณะสมบัติ แต่คุณธรรม สิ่งที่เราสละออกไป สิ่งที่เราได้รับรู้ออกไป สิ่งที่เราสละไป นี่บารมีมันเกิดที่นี้ เราไปเสียดสละขึ้นมา ให้คนอื่นได้รับความสุขสบายจากสิ่งที่เราแสวงหามา สิ่งที่เขาได้ความสุข เขายิ้มแย้มแจ่มใสเกิดจากใคร? เกิดจากน้ำใจของเรา จากการกระทำของเรา เห็นไหม นี่สิ่งนี้มันสะสมไปที่ใจ มันพัฒนาอย่างนี้

นี่ทานบารมี ศีลบารมี บารมี ๑๐ ทศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามาวัดเราก็คือ มาทำทาน เรามาทำทาน เรามาทำบุญกุศลของเรา แล้ววัตรปฏิบัติของเรา เราก็คือแล เพราะมันต้องเจริญพัฒนาขึ้นไป คุณงามความดีที่ยังคิดว่ายังมีอยู่ คุณงามความดีที่มีอยู่ ขนาดเราพัฒนา เราอดอาหาร ผ่อนอาหารขนาดไหน คุณงามความดีที่ยังคิดว่ายังมีอยู่ ยังมีความคิดว่ายังมีอยู่ ยังมีความดีสูงกว่านี้อีก ยังต้องทำได้อีก เราถึงต้องพัฒนาของเรา เราทำของเรา

นี่ไปวัด! ไปวัดไปคู่อวัตร ไปดูการกระทำ ไปดูความเป็นอยู่ของพระ แล้วย้อนกลับมาทำไมพระอยู่ได้ พระนั้นมือเดียว ท่านอดอาหารท่านอยู่ได้ เรากิน ๕ มื้อ ๑๐ มื้อทำไมเราทุกข์เรายาก ถ้าเราผ่อนของเรา เห็นไหม นี่คุณแล้วเปรียบเทียบ.. นี่ไปวัด เห็นวัดข้างนอกแล้ววัดเข้ามาข้างใน แล้วมันเป็นคุณสมบัติของเราขึ้นมา

แล้วเรานี้สืบทอดสละติด ยันติ ผู้มีศีลจะมีความสุขคติ สืบทอดสละสัปะปะทา เรารักษาศีลเรามีศีลของเรา มันจะมีโภคสมบัติ เราไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย เรา รู้จักถนอมรักษา นี่สิ่งที่แสวงหามาตระกูลของเราจะมันคงขึ้นมา จะมันคงขึ้นมาเพราะเรามีศีลมีธรรม.. แต่ถ้าไม่มีศีลมีธรรม กิเลสมันใช้สอย มันฟุ่มเฟือยไปมันจะอยู่ได้อย่างไร?

นี่เห็นไหม เขาเห็น นี่มองแบบโลกใจ มองแล้วสงสารพระ ทำไมพระต้องฉันเร็ว ทำไมพระได้ฉันนิดเดียว ทำไมพระไม่ฉันเต็มกระเพาะ แต่พระเขาภูมิใจ เพราะว่าไม่ให้วัตถุมันกดทับหัวใจ ให้หัวใจมันปลอดโปร่ง ให้หัวใจมันควรแก่การงาน ให้หัวใจมันได้มีการกระทำของมัน นี่คุณธรรมอันนี้มันเหนือใจ ธรรมเหนือโลก ถ้าคนเข้าใจมันจะเห็นคุณประโยชน์ ถ้าคนไม่เข้าใจก็ยังไม่สงสารพระไปเรื่อยๆ

นี่ไงพระผู้ประเสริฐ ใช้ชีวิตเป็นแบบอย่างให้เราดู เป็นคติ เป็นวัตรปฏิบัติให้เราเห็นวัดข้างนอก วัดข้างใน เห็นไหม สำคัญจากข้างนอกคือวัตรปฏิบัติ แล้วสำคัญจากข้างใน ข้างในคือหัวใจมันชนะใจ ถ้าข้างในไม่ชนะใจ ข้างนอกมันก็เป็นกิริยาเฉยๆ ถ้าข้างในมันชนะใจนะ ข้างนอกก็ดี ข้างในก็ดี ถ้าเป็นอย่างนี้เราจะมีความสุขนะ

นี่สุขเกิดจากใจของเรา ในศาสนาที่สอนได้ แล้วเราพิสูจน์ได้ ถ้าพระโกหก ครูบาอาจารย์โกหกเราพิสูจน์ได้ แล้วทำให้ถึงที่สุดเลย แล้วไปยันว่าครูบาอาจารย์โกหก ถ้าเป็นโกหกนะมันจะสืบทอดมาได้เป็นพันๆ ปีมันจะสืบทอดไม่ได้ เป็นสัจจะความจริง มันจะมาโกหกกันไม่ได้หรอก ชีวิตทั้งชีวิตนะ อยู่ในศีลในธรรมทั้งชีวิต ถ้าไม่มีสิ่งที่เป็นเครื่องดึงดูด ไม่มีสิ่งที่เป็นคุณงามความจริง ชีวิตจะมาทนทุกข์ทรมานทำไม? ทนทุกข์ทรมานเพื่อพ้นจากทุกข์

แต่พวกเรานี้ทุกข์ ทุกข์เพื่อจะเผชิญกับทุกข์ไปเรื่อยๆ เพราะมันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพให้เราต้องเผชิญหน้ากับมันตลอดไป แต่ถ้าเราทุกข์กับมัน สู้กับมันจนถึงที่สุดมันเป็นอกุศลธรรม มันจะไม่แปรสภาพ มันจะคงที่ของมัน สิ่งนี้จะเป็นคุณสมบัติของเรา อยู่ในหัวใจของเรา ไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจ ทุกคนมีสิทธิ์ด้วยกันหมด เพียงแต่ทุกคนจะทำได้มากน้อยแค่ไหน เอวัง